

give deres mening til kende, sørge for at de i givet fald kan leve i samfund, hvor regeringen er i overensstemmelse med et flertal af befolkningen og ikke krænker mindretal. Alt sammen med det formål at gøre det muligt for borgerne at hjælpe sig selv.

Der gør sig en grundlæggende sammenhæng gældende her: man kan ikke satse på den ene type rettigheder uden også at hjælpe den anden type rettigheder. Den danske andelsbevægelse er i og for sig et meget godt eksempel på det. Måske også hele fagbevægelsens udvikling i Danmark i forrige århundrede. Hvis man ikke også kan give sin mening til kende og ikke også kan slutte sig sammen, så er det ikke tilstrækkeligt at have noget at spise og eventuelt blive uddannet. Og vice versa.

6. Kriterier for landevalg – konkret vurdering

I det følgende skitseres nogle kriterier for landevalg opstillet ud fra en menneskeretssynsvinkel. En række af disse kriterier må afvejes imod hinanden, og afvejningen må i vidt omfang bero på en konkret vurdering af situationen i det enkelte land.

Det betyder, at nogle af disse kriterier kan føre til valg af ét land, og andre kriterier kan føre til valg af et andet land. Der er ikke tale om, at disse kriterier giver en fuldt færdig opskrift på, hvilket land vi skal vælge.

6.1. Vurdering af udviklingen i menneskeretsbeskyttelsen

Som et første udgangspunkt kan man spørge: skal vi vælge lande, som søger at realisere de gældende menneskeretsstandarder?

Man kunne med rette sige, at hvis vi har samarbejdspartnere, som faktisk i god tro søger at opfylde de standarder, de selv har skrevet under på, da bør vi støtte dem yderligere og også i fremtiden vælge dem som vore samarbejdslande.

Man kan også tage det stik modsatte udgangspunkt og sige: er der alvorlige og systematisk forekommende menneskeretsproblemer i landet, da må det være sådan, at vi ikke skal udelukke at give bistand til landet. Man kunne måske sige, at hvor nøden er størst, altså dér

hvor man finder de værste menneskeretskrænkelser, dér hvor vi finder de mest undertrykkende regeringer, dér er behovet for støtte størst. Det kunne med andre ord bruges som kriterium for at vælge de lande som samarbejdslande, hvor menneskeretskrænkelserne er systematiske og officielt støttede.

Der er menneskeretsproblemer i de fleste af de lande, vi arbejder sammen med, og det er vanskeligt at finde nogle u-lande, hvor der ikke er menneskeretsproblemer i et eller andet omfang – ellers var de jo næppe udviklingslande. Mange regeringer er, hvad man kunne betegne som »lunkne« i menneskeretsmæssig henseende. De fører måske ikke en bevidst menneskeretskrænkende politik, men tolererer i et eller andet omfang krænkelser af forskellig karakter og gør måske ikke en særlig stor indsats for at afhjælpe diskrimination.

Selv i Danmark er der som bekendt menneskeretsproblemer. Så vi står ikke med nogen klart udskilt gruppe. Vi står nok med en gruppe lande, som er præget af meget alvorlige menneskeretsproblemer, og så en anden større gruppe: den »lunkne« gruppe. Og muligvis for det tredje med en lille gruppe, hvor menneskeretsbeskyttelsen er i en god udvikling.

Den praktiske konsekvens er formentlig, at vi skal vælge samarbejdslande fra alle tre grupper. Det betyder imidlertid ikke, at vi skal anlægge den samme menneskeretsstrategi i alle disse lande, snarere tværtimod, jf. nedenfor under afsnit 6.5., 7.1 og 8.5.

6.2. Er regeringen en reel samarbejdspartner?

Et andet kriterium, der kan opstilles, er: ønsker regeringen i pågældende samarbejdsland at gøre noget ved problemerne? Ønsker regeringen f.eks. at opstille en handlingsplan for, hvad den vil gøre ved menneskeretsproblemerne i det pågældende land, både de økonomiske, sociale, civile og politiske rettigheder. Har man f.eks. anmodet FN om bistand til at opstille den slags planer? Det burde måske være et positivt kriterium for vort valg af samarbejdslande.

Man kan også spørge, om regeringen er aktivt ansvarlig for de menneskeretsproblemer, der er tilstede. Er det sådan, som det f.eks. har